

I.

Lektor: Dan Vseh svetih je. Verniki so šli v cerkev k duhovnim opravilom za umrlimi, kakor je običaj na Vseh svetnikov dan popoldne. Le Luka in Ferjan sedita v Ferjanovi veži pri kuhi žganja in se pogovarjata.

Luka: Letos ga pa bo nekaj, ko si imel toliko sadja.

Ferjan: Še kar. Pa tudi češpelj sem nekaj namočil.

Luka: Prav imaš. Kamor ga deneš, prav pride.

Ferjan: Pa še kako. Vse lažje dobiš za žganje, kakor za denar. Še delavci raje tje gredo v štero, kjer čutijo, da ga je kaj pri hiši.

Luka: Kaj ne bodo! Vsak za red srkne od malem, Jaz tudi!

(Se čuje zvonjenja z vsemi zvonovi)

Ferjan: Že vkup zvoni....

Luka: Vernim dušam. Bog se jih usmili!

Katra: V cerkev, v cerkev! Ali ne slišita, da zvoni!

Ferjan: Saj vidiš, da ne morem od kuhe.

Luka: Jaz pa tudi Ferjana ne morem samega pustiti, da na kotel popazim, če bi moral on slučajno kam preč...

Katra: O, seveda! Izgovor je dober, pa če ga pes na repu prinese. Ferjan te prav nič ne potrebuje pri kuhi, Luka. Le tebi ne diši od žganja preč, še manj pa v cerkev. Kaj le bo enkrat s teboj, ko te nobena beseda ne čaja.

Luka: Najmanj pa tvoja.

Katra: O, tudi moja ni kar za v hlev! Jaz veliko barem in vsako pridigo z endohtjo poslušam, pa si zapomnim.

Ferjan: Pa še nama kaj povej.

Katra: Če bi vedela, da vama kaj zaleže. - Pa danes nimam nič kaj pravih misli...

Ferjan: Na! Cukni ga, potem ti bo že kaj padlo v glavo.

Katra: Prevzaprav ni prav, da tukaj pijem, ko že zvoni vernim dušam v čast. No, ja, branim se ga pa tudi ne! Saj sem brala, naj se človek ne brani darov, če so dani s poštenim namenom. - Aaaaa! Se pa res kar prileže, posebno ob tako hladnem vremenu, kakor je danes. Boglonaj, Ferjan! Zdaj pa naj kar hitim, da ne zamudim, ker so že začeli v cerkvi.

Luka: Laj jo! Ali nama ne boč nič povedala?

Ferjan: Saj si rekla, da boš!

Katra: Kaj pa naj rečem, no?

Luka: Pa kaj od vernih duš povej, ker vse take reči veš!

Ferjan: Saj res!

Katra: Ja, ja! Vama ne bo škodovalo, ^{da} ~~ma~~ slišita kaj od vere, ko vaju le malokdaj vidim v cerkvi. Od vernih duš, pravita? Prav za prav ne bi smela pripovedovati takih reči!

Luka: Zakaj pa ne, če misliš naju spreobrniti s tem?

Katra: Mi vse za vsakega!

Ferjan: Še eno kapljo ga cukni!

Katra: Bo preveč. - Samo toliko vama povem, da ni vse kar tako, kakor ljudje mislijo, mladina pa sploh ne veruje več v to, kar so nas učili. - Toliko vama rečem, pa ni treba, da bi ti, Luka, potem okrog

čenečel in pravil, kaj sem govorila. - Vseh svetnikov dan je največji praznik v letu.

Luka: To pa ne more biti! Sta pa še Božič in Velika noč večja!

Katra: Za te, ko nič ne veš in samo po poticah praznike meriš. Danes imajo god vsi svetniki, kar jih je v nebesih, popoldan se jim pa pridružijo še verne duše, tako da so nebesa in vice skupaj. Kaj pa hočeš še več. Ne rečem, da ne bi bilo še večjega praznika, pa to nista Božič in Velika noč, pa tudi Binkošti ne, ampak Sveta trojica prvo nedeljo po Binkošti. Tam so vsi skupaj: Oče, sin in sveti duh! Koj za njim pa je današnji. Le malo pomislita: Vsi svetniki vkup pa še duše, to je reč, da malo tekoh. - Vidva pa tukaj sedida, pa žganje kuhata!

Luka: Ti za^{pa}piješ!

Katra: Podarjeno ne sme biti nikdar zavrženo!

Ferjan: Ti pa res vse veš, Katra!

Katra: To še ni nič, so še druge reči, ki pa niso za med svet-

Ferjan: Saj midva z Luko nisva svet in tudi ne bova trobila okrog. Saj vidiš da ne moreva iti v cerkev, pa naju tukaj kaj pouči, je tudi dobro delo!

Katra: Če bi se vaju kaj prijelo, ne rečem! No, pa, ker smo že pri vernih dušah....poslušajta!

Ferjan: Sedi, Katra, boš lažje povedala.

Katra: Ker na hitrico moram. Bom že itak mudila. Poslušajta! Danes, ko odbije ura polnoči, se prikažejo na pokopališču duše tistih farmanov, ki so s kakim prikritim grehom umrli. Seveda ne s smrtnim, tisti so v peklu, pa nikoli več ven. Le take duše iz vic pridejo prosit žive, naj molijo zanje, da bi bile prej rešene.

Luka: A, pojdi ~~ni~~ pojdi!

Ferjan: Pusti jo, ona že ve!

Katra: Saj ti, Luka, ne boš nikoli hodil nazaj, ker te bo ta rogati držal krempeljih. Tudi verne duše ne morejo vse priti. Samo tiste pridejo, so že veliko pokore naredile in nimajo več takeh težkih grehov na sebi. One s težkimi centi ne morejo v viš, dokler se jim grehi ne stajajo.

Luka: Ali jih je že kdo videl?

Katra: Kdo pa naj jih vidi!? Opolnoči menda nobenega poštenega kristjana na pokopališču. /Drugič zvonjenje/. Ježeš, so že začeli! Boglona! Žganče, prav privileglo se je, ko me tako rado žebe. Pa z Bogom in moli! Luka, moli, mi bi bilo prav žal, če bi morala biti brez tebe v nebesih.

II.

Lektor: Katra je šla v cerkev k večernim molitvam, Ferjan je kuhel žganje v pozno noč in Luka si ga ni malo privoščil. V cerkvene stolpu je že odbila ura ednajst, ko se je Luka napotil proti domu. Moral je mimo pokopališča. Tam je malo postal in premišljeval.

Luka: E, kaj le more baba vedeti od duš? - Ali pa, ko tiči vedno v kakih bukvah in obleze vsa božja pota. Tamle na stopnice v zvonik sedem, odbije polnoč. Bom le videl! Če ni nič, ni nič, če je pa res kaj, bom pa jaz prvi in edini, ki bo vedel za to. (Pri tem govoru se mu mora poznati, da ga že precej čuti.)

III.

(Čuje se hoja najprej po pesku, potem po lesebih stopnicah.)

Luka: Tukaj na stopnice sedem v zavetje, da me ne bo veter preganjal. - Tako! Bomo le videli! Malo se lahko naslonim sem v kot, saj še ne bo polnoč. Sicer pa bo bila ura v zvoniku! (Čuje se, kako se preklada in zdeha potem pa bolj potihoma zasrči. Smrčanje narašča, od časa do časa piš vetra potem z močnimi udarci bije cerkvena ura dvanajst. Smrčanje treja naprej)

Lektor: Luka je trdo zaspal. Udarci ure pa so najⁿ toliko upljlivali, da se mu pod utisom Katrinega pripovedovanja porode sledeče sanje:

(Čuje se šum, padanje prsti in kamenja.)

Luka: Že gredo, že gredo! Uh, kar mraz me stresa!

Dobnik: Kaj se bojiš, Luka, ti stari vojak?

Luka: Kdo pa si?

Dobnik: Tvoj kamerad Dobnik.

Luka: Dobnik? Primož?

Dobnik: Primož, Primož!

Luka: Kdaj so te že prekopali, pa še zmiraj nimaš miru?

Dobnik: Moje telo so prekopali, jaz pa sem duša, ki dela pokoro.

Luka: Zakaj pa?

Dobnik: Saj veš, ko smo bili v Bosni, pa me je lačen otrok prosil kruha in sem ga sunil od sebe, zato trpim lakoto in delam pokoro vsa dolga leta.

Luka: To si pa ti, Vrhunka?

Vrhunka: Jaz, jaz! O, koliko trpim, trpim!

Luka: Ti, da trpiš? Saj si vendar dosti hodila po božjih potih....

Vrhunka: To že, to že, ali z moževimi starši sem po njegovi serti grdo rav-
nala, tako da nobeden ni vedel za to, niti drv jim nisem privoščila.
Zdaj me tako neznansko zebe...

Luka: V vicah, da te zebe?

Vrhunka: Pa kako! Če bi mogla poravnati to krivico, dala bi revežem pol gozda za drva.

Pezdir: Jaz pa bi del sosedu celo njivo, če bi se mogel iznebiti tega tež-
lega bremena.

Luka: Kaj pa nosiš na rami?

Pezdir: Mejnik, mejnik, ki sem ga predstavil in s pravdo osleparil sosedu za
leho njegovega sveta. Vsak dan je težji ta mejnik....vsak dan.

Luka: Preč ga vrzi!

Pezdir: Ne gre. Kakor priraščen je na rami in me teži, strašno teži!

Luka: Oho, Uštinka. kdo bi si mislil, da si tudi ti v vicah?

Uštinka: Tudi sem, tudi!

Luka: Zakaj pa? Še na grobu so te postavljali za vzgled dobre matere in
gospodinje.

Uštinka: Pa nisem bila. Gospodinja že, ali mati ne. Prisilila sem našo Mojco,
da je vzela bogatega Loranca, samo zato, ker je bil bogat, potem je
imel drugo, njo pa je pretepal in zanemarjal, da trpi, kakor kamen
ne oesti zaradi mene. Od dobre gospodinje nimam nič, ker sem gra-
bila skupaj samo za nas, da bi bila naša hiša dosti imenitna in bo-
gata. Zdaj pa sem lačna in žejna priklenjena na pasjo bajto in poni-
žana pod vsako deklo.

Luka: Kaj pa ti, birt, si tudi tukaj, pa sod vališ pred seboj?

Birt:

Birt: Saj ne rečem, da sem canil včasih kako kapljo vode v vino, pa to le zato, da se gostje ne bi prehitro upijanili. Zdej pa taka kazen, da moram valiti v enomer to sod pred sabo, poln vode, sam sem pa žejan, kakor riba.

Luka: Vidiš, vidiš. Pa Juriča si spravil na kant z družino vred, ker je vsak krajsar zapil pri tebi, ti oderuh, ti!

Jurčinja: Tudi jaz sem bila kriva....

Luka: Oho, Jurčinja! Ti tudi tukaj?

Jurčinja: Tudi, tudi! Moje ščiparije in moj predolgi jezik ga je gnal v oštarijo, da se je navedil piti. Več sem jaz triva, kakor on, zato se pa pokorim, da moram vsak starim dedcem vsak dan umivati ponižno noge in jim obirati bolhe in uši. Če pa le kako zinem, me že uščipnejo z ognjenimi kleščami v jezik.

Luka: Kdo bi si mislil, kakšno kazni so v vseh prav za vsako reč!

Jurčinja: Za vse! Kar poglej teale Beresovo lizo!

Luka: Za božjo voljo, ta je verdar šla topa v nebеса:

Jurčinja: Kakor vidiš, ne!

Luka: Zakaj pa je ta tukaj?

Jurčinja: Za Miklovo otroke, ki so bili brez očeta in matere je dajala mleko in zmiraj prilila pol vode zraven. Pa še koze so ji gorali pasti za to. - Vidiš, teale za kamnitim spomenikom, ki je najlepši na pokopališču, je naslonen Komarjev Tronc, ki je sedel svojega bratrance, da so ga po nedolžnem zaprli in je tam umrl. Ta visi vse leto na vislicah, samo danes je prost.

Luka: Tako kazen? Kje pa so potem tisti, ki so sosedo preganjali, da so jih odvažali v tuje dežele, kjer jih je toliko pomrlo?

Jurčinja: Oh, tisti pa niso pri nas. Tiste ima pa ta rogati v kleščah, kar jih je pomrlo, druge to pa še dobil.

(Kra v zvoniku bije eno) - (Šum in veter.) (Premor)
(Čuje se samo srčanje.)

IV.

Lektor: Sanje so prošle in Luka spi na stopnicah dalje. Zjutraj pride mežnar dan zvonit in ga najde tam.

Mežnar: Kdo pa leži tukaj na stopnicah? He! Čuješ? Kdo pa si? Vstani! Saj je mraz! He! Vstani?

Luka: Oooooho! (Zdeha) Kje pa so zdaj?

Mežnar: Ti si, Luka?

Luka: Jaz, jaz! - Kje pa so oni?

Mežnar: Kdo?

Luka: No, oni, ki so bili tukaj?

Mežnar: Kdo pa? Tukaj ni nikogar razun mene, ki sem prišel dan zvonit.

Luka: Ti, mežnar? - Dan zvonit? - A, tako?

Mežnar: Kaj pa spiš tukaj na stopnicah?

Luka: Saj je res!

Mežnar: Vstani pa pojdi domov. Jaz grem zvonit. (Se čuje, da gre po stopnicah)
(Po par trenutkih zvon)

Luka: Angel Gospodov je oznanil Mariji.....Bog jim daj večni mir in pokoj, večna luč naj jim sveti.....